

Ohje osaamisdialogin vetäjälle

Kesto 45 minuuttia

Ohjaajalle

- Erätauko on osallistujien ja ihmisten näköinen hetki, jossa ei tarvitse pyrkiä täydellisyyteen. Erätauon avulla voi harjoitella kuuntelemista, puhumista, asioiden puheeksi ottamista ja dialogin ohjaamista.
- Keskustelun ohjaajan tehtävä on johdattaa eteenpäin ja toimia neutraalisti. Mitä enemmän Erätauko-keskusteluja ohjaat, sitä enemmän opit. Ikinä ei tule valmiiksi, eikä se haittaa. Jokainen Erätauko-keskustelu on oppimiskokemus ja seuraavassa keskustelussa voi taas hyödyntää oppimaansa.
- Dialogin järjestämiseen, ohjaamiseen ja keskusteluun virittäytymiseen löytyy runsaasti materiaalia [Erätaukosäätiön sivuilta](#).
- Erätauko-keskustelussa varmista ohjaajana ainakin nämä asiat:
 1. Käy läpi rakentavan keskustelun pelisäännöt ja muistuta tarvittaessa niistä keskustelussa
 2. Varmista, että jokaisella on tasapuolinen mahdollisuus kertoa omia kokemuksia tai ajatuksia
 3. Jaa osallistujille paperia ja kynä ajatusten ja oivallusten kirjoittamista varten

Osaamisdialogin rakenne

- Perusfontti - sano esimerkiksi näin
- *Kursivoitu fontti - ohjaajalle apua keskusteluun*

Min	Osio
5	Aloitus ja esittäytymiset
3	Pelisäännöt
5	Alustus ja oma pohdinta/ pariporina
25	Avataan yhteinen keskustelu
2	Oivallusten kirjoittaminen
3	Oivallusten kertominen
2	Kiitos ja lopetus

Yhteensä 45 min

Kaikki ajat ovat suuntaa-antavia ja niiden on tarkoitus antaa käsitys ajasta mikä kuhunkin vaiheeseen kannattaa suurin piirtein käyttää. Niitä ei ole tarkoitettu noudatettavan täsmällisesti aloitusta ja lopetusta lukuun ottamatta. Mikäli haluat pidentää keskustelua, lisää aikaa keskustelun syventämiseen, yhteenvetoon ja purkuun.

Dialogin valmistelu

- Järjestä keskustelutila niin, että kaikki osallistujat näkevät toisensa.
- Varaa jokaiselle keskustelijalle paperia ja kynä muistiinpanoja ja oivallusten kirjoittamista varten.
- Kerro osallistujille, että muistiinpanot tehdään anonyymisti ja yleisellä tasolla. Mainitse myös, jos keskustelussa toimii sinun lisäksi erillinen kirjuri ja kuka hän on.

Osaamisdialogi yhdellä kalvolla

- Aloitus: mistä on kyse ja esittäytymiset (5min)

- [Pelisääntöjen](#) läpikäynti (3min)

- Alustus ja pariporina (5min)

- *Tuoreen Huoli, toivo ja teot –kansalaiskyselyn mukaan vain kolmasosa Suomessa asuvista aikuisista suhtautuu optimistisesti lasten ja nuorten tulevaisuuteen. Pätevien opettajien merkitystä pidetään kuitenkin todella tärkeänä, ja koulujen, päiväkotien ja oppilaitosten haluun rakentaa lapsille ja nuorille parempaa tulevaisuutta luotetaan vahvasti. Siksi tänään pureudumme erityisesti koulutusjärjestelmään liittyviin huoliin.*
- *Kyselyn mukaan suomalaiset ovat osaamisen ja koulutusjärjestelmän suhteen eniten huolissaan oppimistulosten laskusta, liian matalasta vaatimustasosta ja koulutuksen rahoituksesta sekä siihen kohdistuneista leikkauksista.*
- ***Pariporina: mitä ajatuksia sinulla herää kuulemistasi huolista? Tunnistatko näitä huolia omassa arjessasi?***

- Pariporinan purku yhteiskeskusteluna (5 min)

- Keskustelu (20min)

- Samassa kansalaiskyselyssä suomalaiset nostivat päiväkodit, koulut ja oppilaitokset tärkeimmiksi toimijoiksi lasten ja nuorten paremman tulevaisuuden rakentamisessa. Osaaminen ja koulutus nähtiin keskeisenä keinona vahvistaa osallisuutta, ehkäistä syrjäytymistä ja rakentaa lasten ja nuorten tulevaisuutta. Koulutus ja osaaminen nähtiin tärkeimpänä puolustamisen arvoisena asiana suomalaisessa yhteiskunnassa.
- Haluaisin kuulla teidän näkemyksiänne, mitä ajattelette näistä tuloksista? Tunnistatteko näitä arjessanne?

- Oivallukset

- Mikä osaamisen ja koulutuksen näkökulmasta on sinulle kaikkein tärkeintä?
- + ajatukset, oivallukset, tunteet keskustelusta
- Kirjoittaminen (2min)
- Jakaminen yhteisesti (3min)

- Kiitokset ja lopetus (2min)

Jälkityö

- Dialogin vetäjän raportointi
 - Kirjaa dialogilomakkeelle keskustelunne.

Aloitus

Tervetuloa mukaan osaamisdialogiin! Hienoa että olet paikalla. Minun nimeni on **xxxx** ja toimin keskustelun ohjaajana.

Pyritään tänään syventämään ymmärrystä siitä, millainen rooli osaamisella ja koulutuksella on toiveikkaamman tulevaisuuden rakentamisessa. Minä voin jakaa puheenvuoroja.

Toivon, että mahdollisimman moni teistä osallistuu tänään keskusteluun. Annetaan tilaa myös muille. Saatan välillä kysyä suoraan, mitä ajatuksia tai kokemuksia teillä on mielessä.

Käydään keskustelu luottamuksellisesti. Voit halutessasi kertoa, että olit mukana keskustelussa, mutta ei jaeta keskustelusta toisen juttuja ilman hänen lupaa. On tärkeää, että kukin voi rauhassa osallistua keskusteluun.

Olisi hyvä kuulla, keitä tänään on mukana. Käydään esittäytymiskierros. Esittäydytään omalla etunimellä, se riittää. Kerro samalla lyhyesti, mikä sai sinut osallistumaan tänään keskusteluun.

5 min

Pelisäännöt

Kiitos kaikille, mukavaa että olette paikalla!

Keskustelussa käytetään rakentavan keskustelun pelisääntöjä, käydään ne nyt lyhyesti läpi..

→ Ohjaaja käy läpi pelisäännöt, jotka löytyvät oikealta.

Herääkö teille jotain kysymyksiä näistä pelisäännöistä?

Hyvä, jatketaan!

3 min

1. Kuuntelen toisia, en keskeytä tai käynnistä sivukeskusteluja. *”Jokaisella on tänään mahdollisuus kertoa rauhassa omia ajatuksiaan. On tärkeää, ettemme keskeytä toisiamme, emmekä supise vierustoverin kanssa. Keskitytään tähän hetkeen ja toisiimme. Pidetään kännykät poissa”*
2. Kerron omia kokemuksiani ja ajatuksiani. *”Jotta voimme ymmärtää käsiteltävää asiaa ja toisiamme paremmin, on hyvä kertoa omia ajatuksia sekä omista kokemuksista aiheeseen liittyen. Tämä tarkoittaa, että kerrotaan toisille esimerkiksi siitä, mitkä asiat, tapahtumat ja tilanteet ovat vaikuttaneet omiin näkemyksiin. Voit jatkaa juttua siitä, mihin edellinen jäi.”*
3. Annan tilaa keskeneräisyydelle ja eri näkökulmille. *”Tänään pohdimme yhdessä tätä teemaa ja siihen liittyviä näkökulmia. Sinulla ei tarvitse olla oikeita vastauksia. Keskustelun aikana eikä sen jälkeen tarvitse olla samaa mieltä. Voit nostaa esiin asioita, jotka syystä tai toisesta ovat jääneet huomaamatta sekä kysyä suoraan toisten näkemyksiä.”*
4. Kunnioitan toisia ja keskustelun luottamuksellisuutta. *”Kunnioitetaan toisen ihmisarvoa. Myös heitä, jotka eivät ole tänään paikalla. Kunnioitus ei tarkoita, että pitäisi hyväksyä syrjiviä sanoja tai tekoja. Keskustelussa ei tarvitse väitellä eikä voittaa. Pidetään keskustelu luottamuksellisena, jotta voimme puhua mahdollisimman vapaasti.”*

Alustus pariporinaan

Muutama sana päivän aiheestamme.

Tuoreen Huoli, toivo ja teot –kansalaiskyselyn mukaan vain kolmasosa Suomessa asuvista aikuisista suhtautuu optimistisesti lasten ja nuorten tulevaisuuteen. Pätevien opettajien merkitystä pidetään kuitenkin todella tärkeänä, ja koulujen, päiväkotien ja oppilaitosten haluun rakentaa lapsille ja nuorille parempaa tulevaisuutta luotetaan vahvasti. Siksi tänään pureudumme erityisesti koulutusjärjestelmään liittyviin huoliin.

Kyselyn mukaan suomalaiset ovat osaamisen ja koulutusjärjestelmän suhteen eniten huolissaan oppimistulosten laskusta, liian matalasta vaatimustasosta ja koulutuksen rahoituksesta sekä siihen kohdistuneista leikkauksista.

Nyt pyytäisin, että pohdit parin kanssa, että mitä ajatuksia sinulla herää kuulemistasi huolista. Tunnistatko näitä huolia omassa arjessasi? Käytetään tähän muutama minuutti ja avataan sen jälkeen yhteinen keskustelu, olkaa hyvä!

5 min

Pariporinan purku yhdessä

Nyt olisi kiva kuulla, mitä ajatuksia huolista nousi esiin. Pidetään omat puheenvuorot tiiviinä, jotta meillä kaikilla on mahdollisuus osallistua keskusteluun. Muistetaan myös äsken yhdessä sovitut pelisäännöt.

Kuka pareista haluaisi aloittaa?

Kiitos teille. Entä mistä te muut parit keskustelitte, oliko samanlaisia vai erilaisia kokemuksia?

Kiitos teille. On tärkeää kuulla, mitä ajattelette. Seuraavaksi haluaisin kuulla teitä, jotka ette ole vielä kertoneet, että mitä näin alussa tuli mieleen. Mitäpä vaikka parille X ja Y ja Z nousi mieleen?

Kiitos kaikille. Nostitte esiin esimerkiksi seuraavia tunteita ja ajatuksia: ... Siirrytään nyt eteenpäin.

Apukysymyksiä ja vinkkejä ohjaajalle:

- *Kysy tässä vaiheessa kaikilta jokin ajatus, vaikka he eivät itse pyytäisi puheenvuoroa (muista, että osallistujan ei ole pakko puhua)*
- *Kirjaa itsellesi ylös mitä keskustelijat kertovat. Dialogin jälkeen tehtäväsi on kirjata keskustelijoiden esille nostamat asiat lyhyesti dialogin nettisivulla olevaan lomakkeeseen. Ohjeet löydät keskustelurungon lopusta.*

Yhteinen keskustelu osaamisesta

Kiitos äskeisestä jakamisesta. Samassa kansalaiskyselyssä suomalaiset nostivat päiväkodit, koulut ja oppilaitokset tärkeimmiksi toimijoiksi lasten ja nuorten paremman tulevaisuuden rakentamisessa. Osaaminen ja koulutus nähtiin keskeisenä keinona vahvistaa osallisuutta, ehkäistä syrjäytymistä ja rakentaa lasten ja nuorten tulevaisuutta. Koulutus ja osaaminen nähtiin tärkeimpänä puolustamisen arvoisena asiana suomalaisessa yhteiskunnassa. Haluaisin kuulla teidän näkemyksiänne, mitä ajattelette näistä tuloksista? Tunnistatteko näitä arjessanne?

Kiitos. Millaisia ajatuksia tai kokemuksia teillä muilla tuli mieleen näistä tutkimustuloksista? Aloitetaan yhteinen keskustelu.

- *Kirjaa itsellesi muistiin, mistä teemoista olette keskustelleet. Dialogin jälkeen tehtäväsi on kirjata keskustelijoiden esille nostamat asiat lyhyesti dialogin nettisivulla olevaan lomakkeeseen. Ohjeet löydät keskustelurungon lopusta.*

Apukysymyksiä ohjaajalle:

- Minkälaiset kokemukset tai tilanteet ovat vaikuttaneet siihen, että minkälainen merkitys ...lisää aihe tähän... sinulle on?
- Onko jotain itsellesi tärkeää mikä ei ole noussut vielä keskustelussa esiin?
- Onko jotain mikä herättää itsessäsi huolta tai toiveikkuutta aiheeseemme liittyen?

Dialogin päätös oivalluksiin 1/2

Oivallusten kirjoittaminen

Kiitos hyvästä ja rakentavasta keskustelusta! Olette jakaneet kokemuksianne ja ajatuksianne liittyen osaamisen merkitykseen ...

→ *Kokoa ja kerro lyhyesti, mistä teemoista on puhuttu*

Pyydän teitä kirjoittamaan yhden oivalluksen, joka yhteisestä keskustelustamme sinulle muodostui.

Kirjoita omaan paperiisi yksi keskeinen asia, mikä osaamisen ja koulutuksen näkökulmasta on sinulle kaikkein tärkeintä?

Tähän on aikaa muutama minuutti. Valmistaudu jakamaan ajatuksesi yhdessä kaikkien kanssa.

Voit myös pohtia, että kenen toivoisit jatkavan keskustelua tästä aiheesta ja missä?

2 min

Dialogin päätös oivalluksiin 2/2

Oivallusten kertominen

Nyt pyydän, että jokainen teistä kertoo kirjoittamansa oivalluksen.

Aloitetaan vaikkapa sinusta...

→ *Valitse aloittajaksi sellainen henkilö, joka on todennäköisesti valmis kertomaan omasta oivalluksestaan. Voit jatkaa ringissä hänestä järjestyksessä eteenpäin kierrosta*

Kiitos. Kiitos kaikille. Kysyn vielä: keiden ja missä tulisi mielestänne jatkaa keskustelua tästä aiheesta?

3 min

Kiitos ja lopetus

Miltä tämä Erätauko-keskustelu ja aihe tuntui?

Minkälainen fiilis tai tunnelma teille jäi yhteisestä keskustelusta?

Kokoan keskustelumme keskeiset nostot ja raportoin ne eteenpäin. Keskustelemiimme teemoihin haetaan ratkaisuja maaliskuun lopussa Suuri kasvukeskustelu -konferenssissa, jossa yhteiskunnalliset vaikuttajat jatkavat osaamisdialogien pohjalta ratkaisujen hakemista. Konferenssia voi seurata osoitteessa suurikasvukeskustelu.fi.

Voinko ottaa tästä porukasta kuvan ja jakaa sen somessa?

Voit myös itse kertoa, että olet ollut mukana, käynyt osaamisdialogin ja kannustaa muita järjestämään omiaan. Älä kuitenkaan kerro ilman lupaa mitään sellaista, mikä paljastaa toisen henkilöllisyyden. Omia ajatuksiasi ja oivalluksiasi voit jakaa vapaasti.

Kiitos vielä ja hyvää päivänjatkoa!

2 min

Palautelomake dialogin vetäjälle

Ohjasit juuri Osaamisdialogin.

Mahtavaa! Miten tänään sujui?

- ☐ Harjoittelin dialogia etukäteen
- ☐ Kutsuin mukaan osallistujia eri taustoista
- ☐ Valmistelin keskustelutilan

Keskustelussa

- ☐ Kävimme yhdessä läpi rakentavan keskustelun pelisäännöt
- ☐ Pidin huolta, että rakentavan keskustelun pelisääntöjä noudatettiin
- ☐ Kerroin, että keskustelu on luottamuksellinen
- ☐ Seurasin puheenvuorojen määrää ja kiitin heitä, jotka jakoivat ajatuksiaan
- ☐ Kehuin ja kannustin osallistumaan keskusteluun
- ☐ Pidin huolta, että kaikilla on halutessaan tilaa ja mahdollisuus osallistua

Huom! Jokainen keskustelu on erilainen, eikä kaikissa tarvita kaikkia ohjauskeinoja. On kuitenkin tärkeää, että lihavoidut kohdat tulee tehtyä.

Ohje dialogin vetäjälle dialogin jälkeen tehtävään raportointiin

- Muistathan raportoida keskustelunne tärkeimmät havainnot, jotta saamme ajatuksenne esiin konferenssin ratkaisupajoissa!
- Raportointilomake löytyy osoitteesta: Suurikasvukeskustelu.fi
- Lomakkeella kysytään
 - Keskustelun perustiedot
 - Aika, paikka, järjestäjä, keskustelijoiden määrä, avokenttä tarkennuksille
 - esim avoin dialogi Saarijärven kirjastolla / OAJ:n Kiteen paikallisyhdistyksen hallituksen järjestäytymiskokous / MLL Imatran perhekahvila / TTL:n alueneuvottelukunnan kokous
 - Kysymykset, joihin vastataan avovastauksilla
 - Millaisia ajatuksia osallistujat nostivat esiin koulutusjärjestelmään liittyvien huolien osalta?
 - Kansalaiskyselyssä suomalaiset nostivat päiväkodit, koulut ja oppilaitokset tärkeimmiksi toimijoiksi lasten ja nuorten paremman tulevaisuuden rakentamisessa. Osaaminen ja koulutus nähtiin keskeisenä keinona vahvistaa osallisuutta, ehkäistä syrjäytymistä ja rakentaa lasten ja nuorten tulevaisuutta. Koulutus ja osaaminen nähtiin tärkeimpänä puolustamisen arvoisena asiana suomalaisessa yhteiskunnassa. Mitä ajatuksia keskustelijoilla heräsi näistä aiheista?
 - Mikä osaamisen näkökulmasta oli osallistujille puolustamisen arvoista Suomessa? Mitä muita oivalluksia nostettiin esiin?